

บทที่ 3

วุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

จากเหตุที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ปรับเปลี่ยนที่มาของวุฒิสภาเสียใหม่ จากเดิมแต่งตั้งเป็นกำหนดให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน เช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบประชาธิปไตยยิ่ง ๆ ขึ้นไป โดยกำหนดจำนวนวุฒิสมาชิกไว้ 200 คน โดยการเลือกตั้งใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง โดยเฉลี่ยตามจำนวนประชากรที่มีอยู่ในแต่ละจังหวัด และในส่วนของอำนาจหน้าที่วุฒิสภานั้น แต่เดิมก่อน พ.ศ.2540 วุฒิสภามีบทบาทเพียงเป็นสภากลั่นกรอง แต่ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ได้กำหนดบทบาทใหม่ที่สำคัญให้แก่วุฒิสภาคือหน้าที่ตรวจสอบและถอดถอน ซึ่งเสมือนหนึ่งวุฒิสภาเป็นสภาตรวจสอบ นอกจากนี้ องค์การตรวจสอบทุกองค์กรวุฒิสภาเป็นคนเลือก เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครองสูงสุด เป็นต้น อีกทั้งวุฒิสภายังเป็นผู้ถอดถอนบุคคลที่ดำรงตำแหน่งระดับสูงต่าง ๆ ด้วยการที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้วุฒิสภาเป็นสภาตรวจสอบและถอดถอนได้เต็มที่ เพราะสมาชิกวุฒิสภาในด้านที่มามีการกำหนดให้มีความเป็นอิสระสูง คือห้ามสังกัดพรรคการเมืองทั้งยังแยกหน้าที่ห้ามไม่ให้สมาชิกวุฒิสภาพไปเป็นรัฐมนตรี

อย่างไรก็ดี เมื่อมีการใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 โดยมีการเลือกตั้งวุฒิสภาชุดแรกของประเทศไทยที่มีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และวุฒิสภาชุดนี้ได้อยู่จนครบวาระ 6 ปี วุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงนี้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า เมื่อคำนึงถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ที่ให้มีวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งเพื่อทำหน้าที่เป็นทั้งสภากลั่นกรองกฎหมายและสภาตรวจสอบนั้นประสบความสำเร็จล้มเหลว เพราะแทนที่วุฒิสภาจะเป็นองค์กรที่ตรวจสอบฝ่ายบริหารและฝ่ายอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพตามรัฐธรรมนูญและความคาดหวังของสังคม แต่ในทางปฏิบัติกลับเป็นไปในทางตรงกันข้าม ทั้งนี้ เพราะรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งแต่ห้ามไม่ให้มีการหาเสียง ทำให้เป็นจุดอ่อนที่ทำให้ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ต้องพึ่งพิงฐานคะแนนเสียงจากพรรคการเมืองและนักการเมืองในพื้นที่ ที่ย่ำที่สุดเมื่อผ่านการเลือกตั้งได้เข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ก็ย่อมถูกรอบงำจากฝ่ายบริหาร จนไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างอิสระดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ วุฒิสมาชิกต้องแบ่งภาคไปตอบแทนบุญคุณนักการเมืองที่ช่วยให้ชนะการเลือกตั้งจนได้เป็นสมาชิกวุฒิสภา

อนึ่ง เมื่อพิจารณาจากภูมิหลังของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด ส่วนใหญ่จะพบข้อเท็จจริงตรงกันว่า วุฒิสมาชิกเหล่านั้นผ่านการเลือกตั้งเข้ามาโดยอาศัยฐานเสียงของพรรคการเมืองหนุนหลังเป็นส่วนใหญ่ วุฒิสมาชิกบางคนยังมีความใกล้ชิดเป็นเครือญาติกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเด็นสำคัญในการยกร่างรัฐธรรมนูญในปี พ.ศ.2540 นี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับที่มาและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา จึงมีประเด็นปัญหาสำคัญในเรื่องของการกำหนดที่มาของวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง ที่ไม่อาจปลดพ้นจากการถูกครอบงำทางการเมือง ทำให้วุฒิสภาไม่มีความเป็นอิสระ ความเห็นในเบื้องต้นของบางฝ่ายที่เห็นปัญหาของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ให้เลือกตั้งวุฒิสภาโดยตรง จึงไม่ยากให้กำหนดให้เลือกตั้งวุฒิสภาโดยตรง แต่ควรให้มีการกำหนดที่มาจากการสรรหาเพื่อแต่งตั้ง

ดังนั้นในการยกร่างรัฐธรรมนูญ ในปี พ.ศ.2550 ในส่วนที่เกี่ยวกับที่มา ของสมาชิกวุฒิสภา จึงมีประเด็นสำคัญในเรื่องของการกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญจึงกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภาให้มาจากการสรรหาโดยมีเหตุผลว่า “เปลี่ยนวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาจากการเลือกตั้งโดยตรงเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นวิธีการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา โดยเห็นวิธีการสรรหานี้จะได้บุคคลที่เหมาะสมทำหน้าที่ ซึ่งวิธีการเลือกตั้งโดยตรงนั้นสมาชิกวุฒิสภาจะต้องอิงกับฐานเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และโดยข้อเท็จจริงทำให้ได้ทั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกันมาทำหน้าที่ ซึ่งทำให้การปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาเกิดความไม่โปร่งใสหรืออยู่ภายใต้การครอบงำของพรรคการเมือง โดยที่ภาระหน้าที่ของวุฒิสภาเป็นองค์กรกลั่นกรองร่างกฎหมาย ตรวจสอบการกระทำของฝ่ายการเมือง และคัดเลือกผู้ทำหน้าที่องค์กรอิสระ ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นสมาชิกวุฒิสภาจึงต้องเป็นผู้เป็นกลางทางการเมือง มีอิสระในการตัดสินใจ และจะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการกลั่นกรองคุณสมบัติว่ามีความรู้ความเชี่ยวชาญเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องประกอบด้วยบุคคลที่มีความหลากหลายอาชีพและมาจากกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้การกลั่นกรองเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาเป็นไปด้วยความรอบครอบ และมีความสมดุลในเหตุผลในการดำเนินการที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนเป็นส่วนใหญ่”⁴² และในที่สุดแล้วรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ก็ได้กำหนดให้ที่มาของสมาชิกวุฒิสภามาจากสองประเภท คือ จากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนและมาจากการสรรหา ซึ่งใน

⁴² สารสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พร้อมตารางเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 ฉบับรับฟังความคิดเห็น เผยแพร่ วันที่ 12 เมษายน 2550, หน้า 72

บทนี้ได้ศึกษาในหัวข้ออำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาประเภทสรรหาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พร้อมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาประเภทสรรหาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

1. อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จำแนกได้ดังนี้

1.1 อำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ

การพิจารณาร่างกฎหมายของวุฒิสภา เป็นการกลั่นกรองร่างกฎหมายผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรแล้วทั้งสิ้น กระบวนการหรือขั้นตอนการพิจารณาของทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาโดยทั่วไปจะเหมือนกัน แตกต่างกันแต่เพียงบางส่วน เช่นระยะเวลาการพิจารณา เป็นต้น ซึ่งการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรไม่มีกำหนดเวลา ส่วนวุฒิสภานั้นรัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดเวลาการพิจารณาร่างกฎหมายไว้ว่าถ้าร่างกฎหมายที่ไม่เกี่ยวกับการเงิน วุฒิสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน แต่ถ้าเป็นร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเงิน วุฒิสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน ทั้งนี้ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งต้องไม่เกิน 30 วัน (กำหนดวันดังกล่าวหมายถึงวันในสมัยประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างกฎหมายนั้นมาถึงวุฒิสภา) ถ้าวุฒิสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดข้างต้น ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างกฎหมายนั้น แต่หากวุฒิสภาพิจารณาแล้วไม่เห็นชอบด้วย ก็ถือว่าวุฒิสภายับยั้งร่างกฎหมายนั้น และส่งร่างกฎหมายนั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 148 วรรคแรก)

ร่างกฎหมายที่วุฒิสภายับยั้งไว้ ไม่ว่ากรณีใดสภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นหรือนำมาพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อเวลา 180 วัน ล่วงพ้นไป แต่หากร่างกฎหมายที่ถูกยับยั้งไว้นั้นเป็นร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรสามารถยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ในการพิจารณาใหม่นี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรยังคงลงมติยืนยันด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าร่างกฎหมายนั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา (โดยไม่ต้องให้วุฒิสภาพิจารณาอีก) และดำเนินการเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป (มาตรา 148 วรรคสอง)

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภา สามารถเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ตามมาตรา 138 (2)

1.2 อำนาจหน้าที่ด้าน การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภานั้นมุ่งที่จะกระตุ้นเตือนให้สาธารณชนได้รับทราบและให้รัฐบาลตระหนักถึงความบกพร่องในการบริหารราชการแผ่นดินตามที่ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ โดยมีมาตรการดังนี้

1.2.1 การตั้งกระทู้ถาม

สมาชิกวุฒิสภาทุกคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถาม รัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่า เรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน (มาตรา 156)

การตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภานี้เป็นการตั้งกระทู้ถามทางลายลักษณ์อักษร รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาหรือที่เรียกว่ากระทู้สดเหมือนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 157)

การตอบกระทู้ถามของรัฐมนตรีนั้นขึ้นอยู่กับสมาชิกที่ตั้งกระทู้ถามว่าจะระบุให้รัฐมนตรีตอบกระทู้ถามที่ตนตั้งถามในที่ประชุมสภา หรือจะให้ตอบในหนังสือราชกิจจานุเบกษา

1.2.2 การเปิดอภิปรายทั่วไป

การอภิปรายทั่วไป เป็นกระบวนการทำงานของระบบรัฐสภาที่เปิดโอกาสให้สมาชิกวุฒิสภาแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติซึ่งการอภิปรายทั่วไปดังกล่าว จะช่วยชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่อง ปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ รวมทั้งจะให้ข้อเสนอแนะอันจะเป็นประโยชน์และจะช่วยให้การบริหารราชการของรัฐบาลสมบูรณ์หรือมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อไม่ให้เป็นการระแ่งฝ่ายบริหารที่จะต้องมาชี้แจงต่อวุฒิสภามากเกินไป รัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้ขอเปิดอภิปรายทั่วไปได้ครั้งเดียวในสมัยประชุมหนึ่ง

1.2.3 การตั้งกรรมาธิการ

กรรมาธิการ คือ บุคคลที่สภาฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมาธิการ เพื่อให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามแต่ละมอบหมาย และเมื่อศึกษา สอบสวนหรือกระทำการตามที่ได้รับ

มอบหมายเสร็จแล้ว ต้องรายงานต่อสภา (สภาฯ อาจมีมติส่งเรื่องหรือข้อมูลทั้งหมดให้ฝ่ายบริหารประกอบการพิจารณาหรือดำเนินการต่อไป)

1.3 อำนาจหน้าที่ด้านการให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรสำคัญ

วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการให้คำแนะนำเพื่อทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่งต่าง ๆ เช่น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน อัยการสูงสุด คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา 206, 221, 225 วรรค 3, 226, 231, 243, 246, 252, 256)

1.4 อำนาจหน้าที่ด้านการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

การถอดถอนบุคคลที่มีพฤติการณ์ร้ายผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้ออกจากตำแหน่ง (มาตรา 270) บุคคลที่วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนออกจากตำแหน่ง เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน และกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษา ตุลาการ พนักงานอัยการ และผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นต้น (มาตรา 270)

ผู้มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้วุฒิสภามีมติถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง คือ (มาตรา 271)

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิก ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร
2. สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ วุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอน
3. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นรายชื่อเข้าชื่อกันเพื่อร้องขอให้วุฒิสภามีมติถอดถอน

คนอย่างไรก็ตามการถอดถอนของวุฒิสภา จะกระทำได้อีกเมื่อถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติว่าข้อกล่าวหาเป็นมูลและได้ส่งรายงานและเอกสารที่มี

อยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานวุฒิสภาซึ่งประธานวุฒิสภาจะจัดให้มี การประชุมวุฒิสภาเพื่อ พิจารณากรณีดังกล่าวโดยเร็ว

การออกเสียงลงคะแนนของวุฒิสภา จะกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับมติที่ให้ถอดถอน ผู้ใดออกจากตำแหน่ง ต้องไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มติของวุฒิสภาถือเป็นที่สุด และจะมีการร้องขอให้ถอดถอนบุคคลดังกล่าว โดยอาศัยเหตุเดียวกัน อีกมิได้

ผู้ที่ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง ต้องพ้นจากตำแหน่งหรือให้ออกจากราชการ นับแต่ วันที่วุฒิสภามีมติให้ถอดถอน และให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดในทางการเมือง หรือใน การรับราชการเป็นเวลาห้าปี (มาตรา 274)

ส่วนการให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่ง วุฒิสภาจะพิจารณาได้ส่วนคำร้องเองทั้งหมดโดยไม่ต้องผ่านการได้สวนหรือพิจารณาจากองค์อื่นใด และเมื่อได้สวนแล้วหากข้อกล่าวหาไม่มูล และมติของวุฒิสภาที่ให้กรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติที่ถูกร้องพ้นจากตำแหน่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวน สมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

1.5 อำนาจหน้าที่ด้านอื่น ๆ

วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่าง ๆ ของประเทศชาติ นี้กระทำบนหลักการที่ว่ากิจการที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของส่วนรวมของประชาชนหรือของ ประเทศชาติต้องได้รับความยินยอมหรือเห็นชอบจากผู้แทนของปวงชน เช่น การให้ความเห็นชอบ ในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามที่คณะองคมนตรีเป็นผู้เสนอ การให้ความเห็นชอบ ในการประกาศสงคราม เป็นต้นและในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎรตามเจตนารมณ์ของการ กำหนดให้มีวุฒิสภาประการหนึ่งคือ ต้องการให้ประเทศมีองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติอยู่อย่าง ต่อเนื่องไม่ว่าวัน สมาชิกวุฒิสภาจึงมีวาระดำรงตำแหน่งคาบเกี่ยวและยาวนานกว่าสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร กล่าวคือ ปกติสมาชิกวุฒิสภามีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 6 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง หรือ วันที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหาและให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งสิ้นสุดสมาชิกภาพ ตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะมีสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่ (มาตรา 117) ในวาระเริ่มแรก ให้สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหามีวาระ 3 ปี นับแต่วันเริ่มต้นสมาชิกภาพ (มาตรา 279) ส่วนสภาผู้แทนราษฎรนั้น ไม่มีวาระดำรงตำแหน่งคาบเกี่ยวกัน ทั้งอาจถูกยุบและสิ้น อายุซึ่งจะทำให้ไม่ครบองค์ประกอบของรัฐสภา ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญจึงได้แก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยบัญญัติให้วุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาในระหว่างที่อายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือสภา

ผู้แทนราษฎรถูกยุบสภา ในเรื่องสำคัญบางเรื่อง เช่น การให้ความเห็นชอบผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รับการปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ก่อนเข้ารับหน้าที่ (มาตรา 21) เป็นต้น นอกจากนั้นก็มีอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ของวุฒิสภาที่ต้องร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา (มาตรา 19,22,23,127,137,149,151,153,176,189,190,291) เช่น การเสนอและพิจารณารัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติซึ่งพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยและพระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา การแถลงนโยบายและชี้แจงการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของคณะรัฐมนตรีก่อนเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา เป็นต้น

2. ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาประเภทสรรหาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

2.1 จำนวนของวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติจำนวนวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาว่าวุฒิสภาประกอบด้วย สมาชิกจำนวนรวมหนึ่งร้อยห้าสิบคนซึ่งมาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน และมาจากการสรรหาเท่ากับจำนวนรวมข้างต้นหักด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง

ในกรณีที่มีการเพิ่มหรือลดจังหวัดในระหว่างวาระของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ และยังมีได้มีการเลือกตั้งหรือสรรหาขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง แล้วแต่กรณี ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่มีเหตุการณ์ใด ๆ ทำให้สมาชิกวุฒิสภาไม่ครบจำนวนตามวรรคหนึ่งแต่มีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด ให้ถือว่าวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนดังกล่าว แต่ต้องมีการเลือกตั้งหรือการสรรหาให้ได้สมาชิกวุฒิสภาครบจำนวนตามวรรคหนึ่ง ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุการณ์ดังกล่าว และให้สมาชิกวุฒิสภาที่เข้ามานั้นอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าอายุของวุฒิสภาที่เหลืออยู่ (มาตรา 111)

2.2 คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา

ให้มีคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาคณะหนึ่งประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามอบหมายจำนวนหนึ่งคนและตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมอบหมายจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ ทำหน้าที่สรรหาบุคคลตามมาตรา 114 ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับบัญชีรายชื่อจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง แล้วแจ้งผลการสรรหาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลผู้ได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ให้กรรมการตามวรรคหนึ่งเลือกกันเองให้กรรมการผู้หนึ่งเป็นประธานกรรมการ

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการในตำแหน่งใด หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ถ้ากรรมการที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาประกอบด้วย กรรมการที่เหลืออยู่ (มาตรา 113)

คณะกรรมการสรรหาทั้ง 7 คนมีที่มาและองค์ประกอบตามรัฐธรรมนูญ ดังนี้

2.2.1 ประธานศาลรัฐธรรมนูญ มาจากคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 เริ่มจากการสรรหาและการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 204 (3) และ (4) ให้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 206 คือ ให้มีคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะหนึ่งประกอบด้วย

1. ประธานศาลฎีกา
2. ประธานศาลปกครองสูงสุด
3. ประธานสภาผู้แทนราษฎร
4. ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
5. ประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน

เป็นกรรมการทำหน้าที่สรรหาและคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 204 (3) และ (4) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุอันทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวแล้วให้เสนอรายชื่อผู้ได้รับเลือกพร้อมความยินยอมของผู้นั้นต่อประธานวุฒิสภามติในการคัดเลือกดังกล่าว ต้องลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่า สองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ในกรณีที่ไม่มีกรรมการในตำแหน่งใดหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ถ้ากรรมการที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่ ให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติให้ความเห็นชอบบุคคลผู้ได้รับการคัดเลือกภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับรายชื่อ การลงมติให้

ใช้วิธีลงคะแนนลับ ในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป ในกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบในรายชื่อใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ส่งรายชื่อนั้น กลับไปยังคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยเหตุผล เพื่อให้ดำเนินการสรรหาใหม่หากคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่เห็นด้วยกับวุฒิสภา และมีมติยืนยันตามมติเดิมด้วยคะแนนเอกฉันท์ ให้ส่งรายชื่อนั้นให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป แต่ถ้ามติที่ยืนยันตามมติเดิมไม่เป็นเอกฉันท์ ก็ให้เริ่มกระบวนการสรรหาใหม่ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุให้ต้องดำเนินการดังกล่าว ในกรณีที่ไม่ว่าจะสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิได้ภายในเวลาที่กำหนดไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาแต่งตั้งผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาจำนวนสามคนและให้ที่ประชุมใหญ่ ของตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคนเป็นกรรมการสรรหา เพื่อดำเนินการแทน

องค์ประกอบและที่มาของศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ คนหนึ่งและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีกแปดคน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 204 ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลดังต่อไปนี้

1. ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวนสามคน
2. ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวนสองคน
3. ผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนิติศาสตร์ อย่างแท้จริงและได้รับเลือกตามมาตรา 206 จำนวนสองคน
4. ผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์อื่นซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทางด้านการบริหารราชการแผ่นดินอย่างแท้จริงและได้รับเลือกตามมาตรา 206 จำนวนสองคน

ในกรณีที่ไม่มีผู้พิพากษาในศาลฎีกา หรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้รับเลือกตามให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา หรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้ว แต่กรณีเลือกบุคคลอื่นซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามมาตรา 205 และมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนิติศาสตร์ที่เหมาะสมจะปฏิบัติหน้าที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี ให้ผู้ได้รับเลือกประชุมและเลือกกันเอง ให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ แต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (ศาลรัฐธรรมนูญ, ออนไลน์, 2551)

2.2.2 ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาจากคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 การสรรหาและการเลือกประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้งให้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 231 คือให้มีคณะกรรมการสรรหา กรรมการการเลือกตั้งจำนวนเจ็ดคนซึ่งประกอบด้วย

1. ประธานศาลฎีกา
2. ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
3. ประธานศาลปกครองสูงสุด
4. ประธานสภาผู้แทนราษฎร
5. ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
6. บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ ศาลฎีกาคัดเลือกจำนวนหนึ่งคน
7. บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด คัดเลือกจำนวน

หนึ่งคน

คณะกรรมการสรรหา จะทำการสรรหา ผู้มีคุณสมบัติตาม มาตรา 230 ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนสามคนเสนอต่อประธานวุฒิสภาโดยต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น มติในการสรรหาดังกล่าว ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ หากในกรณีที่ไม่มีกรรมการในตำแหน่งใด หรือมีแต่ไม่สามารถจะปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ากรรมการที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่ บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด เลือกต้องมีใช้ผู้พิพากษาหรือตุลาการ และต้องไม่เป็นกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นในขณะเดียวกัน

และอีกสองคนมาจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้มีคุณสมบัติตาม มาตรา 230 ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนสองคนเสนอต่อประธานวุฒิสภาโดยต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้นั้น การสรรหา ให้กระทำภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุที่ทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ในกรณีที่มิเหตุที่ทำให้ ไม่อาจดำเนินการสรรหาได้ ภายในเวลาที่กำหนดหรือไม่อาจสรรหาได้ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา พิจารณาสรรหา แทนจนครบจำนวนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ครบกำหนดตาม ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภา เพื่อมีมติให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการ สรรหาตาม ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

ในกรณีที่วุฒิสภาให้ ความเห็นชอบให้ดำเนินการ ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุม และเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้ง และแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ

และให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป แต่ถ้าวุฒิสภาไม่เห็นชอบในรายชื่อใดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนให้ส่งรายชื่อนั้นกลับไปยังคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง หรือที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาแล้วแต่กรณี เพื่อให้ดำเนินการสรรหาใหม่หากคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง หรือที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาไม่เห็นด้วยกับวุฒิสภา และมีมติยืนยันตามมติเดิม ด้วยคะแนนเอกฉันท์ หรือด้วยคะแนนไม่น้อยกว่า สองในสามของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาแล้วแต่กรณีให้ดำเนินการให้ผู้ได้รับความเห็นชอบตามที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ประชุมและเลือกตนเองให้ คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้ง และแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ และให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป แต่ถ้ามติที่ยืนยันตามมติเดิมไม่เป็นเอกฉันท์หรือไม่ได้คะแนนตามที่กำหนด ให้เริ่มกระบวนการสรรหาใหม่

ส่วนองค์ประกอบและที่มาของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 229 ประกอบด้วย

1. ประธานกรรมการคนหนึ่ง
2. กรรมการอื่นอีกสี่คน

ที่มาของคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้ง 5 มาจากคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา 231 (1) 3 คน และมาจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาสรรหา ตามมาตรา 231 (2) อีก 2 คน และเมื่อสรรหาเสร็จสมบูรณ์แล้วพระมหากษัตริย์ ทรงแต่งตั้ง ตามคำแนะนำของวุฒิสภา โดยให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง

2.2.3 ผู้ตรวจการแผ่นดิน คือ บุคคลที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน มีความรอบรู้และมีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิสาหกิจ หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ที่มาของผู้ตรวจการแผ่นดินให้นับบทบัญญัติมาตรา 206 และมาตรา 207 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาใช้บังคับโดยอนุโลมโดย และให้มีคณะกรรมการสรรหาจำนวน 7 คน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 243 คือ

1. ประธานศาลฎีกา
2. ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
3. ประธานศาลปกครองสูงสุด
4. ประธานสภาผู้แทนราษฎร
5. ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
6. บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือกจำนวนหนึ่งคน

7. บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุด คัดเลือกจำนวนหนึ่งคนและให้นำบทบัญญัติมาตรา 231 (1) วรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

เป็นคณะกรรมการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 242 จำนวน 3 คน ให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ตามคำแนะนำของวุฒิสภาโดยให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินมาจากผู้ตรวจการแผ่นดินเลือกกันเองในผู้ตรวจการแผ่นดินทั้ง 3 คนเพื่อให้คนหนึ่งเป็นประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน มีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

2.3.4 *ประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ* ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 246 วรรค 3 บัญญัติให้มีคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. ประธานศาลฎีกา
2. ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
3. ประธานศาลปกครองสูงสุด
4. ประธานสภาผู้แทนราษฎร
5. ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

เลือกคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 9 คน และประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติก็มาจากคณะกรรมการ 9 คน เลือกกันเอง 1 คน เป็นประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และที่เหลืออีก 8 คนเป็นกรรมการ ให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา โดยมีประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 246 วรรค 1

2.3.5 *ประธานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน* มาจากการสรรหาคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 204 วรรคสาม และวรรคสี่ มาตรา 206 และมาตรา 207 มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหา ให้เป็นไปตามมาตรา 243 โดยให้มีคณะกรรมการสรรหาจำนวน 7 คนประกอบด้วย

1. ประธานศาลฎีกา
2. ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
3. ประธานศาลปกครองสูงสุด

4. ประธานสภาผู้แทนราษฎร

5. ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

6. บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือกจำนวนหนึ่งคน

7. บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดคัดเลือกจำนวน 1 คน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 252 วรรค 3

เลือกคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน 7 คน และประธานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินก็มาจากคณะกรรมการ 7 คน เลือกกันเอง 1 คนเป็นประธานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และที่เหลืออีก 6 คนเป็นกรรมการ ให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาโดยมีประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มีวาระการดำรงตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

2.3.6 ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา 1 คน มาจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามอบหมาย

2.3.7 ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด 1 คน มาจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมอบหมาย

2.3 การดำเนินการสรรหา

ให้คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาดำเนินการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมจากผู้ได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรต่าง ๆ ในภาควิชาการภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ และภาคอื่นที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาเป็นสมาชิกวุฒิสภาเท่าจำนวนที่จะพึงมีตามที่กำหนดในมาตรา 111 วรรคหนึ่ง

ในการสรรหาบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของวุฒิสภาเป็นสำคัญ และให้คำนึงถึงองค์ประกอบจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน โอกาสและความเท่าเทียมกันทางเพศ สัดส่วนของบุคคลในแต่ละภาคตามวรรคหนึ่งที่ใกล้เคียงกันรวมทั้งการให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาสทางสังคมด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา 114)

2.4 คุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับการสรรหา

บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

- (1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันสมัครรับเลือกตั้งหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ
- (3) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (4) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ด้วย

ก. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

ข. เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

ค. เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา

ง. เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี

(5) ไม่เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(6) ไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือเคยเป็นสมาชิกหรือเคยดำรงตำแหน่งและพ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมืองมาแล้วยังไม่เกินห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ

(7) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่เกินห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ

(8) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา 102 (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) หรือ (14)

(9) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี (มาตรา 115)

2.5 สมาชิกภาพของวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา

สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา

สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดคราวละหกปีนับแต่วันเลือกตั้ง หรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา แล้วแต่กรณี โดยสมาชิกวุฒิสภาจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระไม่ได้

ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งสิ้นสุดสมาชิกภาพตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่ (มาตรา 117)

เมื่อวาระของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการสรรหาสิ้นสุดลง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันเริ่มการสรรหาและระยะเวลาการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาซึ่งต้องทำการสรรหาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วาระของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาสิ้นสุดลง (118)

การสิ้นสุดสมาชิกภาพของวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาเมื่อมีเหตุ ดังนี้ (มาตรา 119)

- (1) ถึงคราวออกตามวาระ
- (2) ตาย
- (3) ลาออก
- (4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 115
- (5) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา 116 มาตรา 265 หรือมาตรา 266
- (6) วุฒิสภามีมติตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง หรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา 91 หรือศาลฎีกามีคำสั่งตามมาตรา 239 วรรคสอง หรือมาตรา 240 วรรคสาม ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติหรือศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง แล้วแต่กรณี

(7) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา

(8) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอกาลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอกาลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

ในวาระเริ่มแรก ให้สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหามีวาระสามปีนับแต่วันเริ่มต้นสมาชิกภาพและมีให้นับบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระมาใช้บังคับกับบุคคลดังกล่าวในการสรรหาคราวถัดไปหลังจากสิ้นสุดสมาชิกภาพ (มาตรา 297)

และในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่ง สมาชิกวุฒิสภา พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติวันสรรหา และการกำหนดให้องค์ที่มีสิทธิ์เสนอชื่อผู้ได้รับการสรรหาลงทะเบียนพร้อมทั้งเสนอชื่อ เมื่อมีเหตุที่จะต้องสรรหา

สมาชิกรัฐสภา ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดวัน
สรรหาภายในสามวันนับแต่วันที่มิเหตุให้ต้องมีการสรรหา

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้องค์กรภาค
วิชาการ ภาครัฐภาคเอกชน ภาควิชาชีพ และภาคอื่น ตามมาตรา 127 มาลงทะเบียนพร้อมทั้งเสนอ
ชื่อผู้ที่สมควรได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกรัฐสภาต่อคณะกรรมการสรรหาให้แล้วเสร็จภายในสิบ
ห้าวันนับจากวันสรรหา (มาตรา 126)

ส่วนองค์กรที่มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกรัฐสภาต้องเป็น
องค์กรในภาควิชาการภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ และภาคอื่นที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติการ
ตามอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา โดยต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย หรือเป็นนิติบุคคลที่
ได้รับการรับรองโดยกฎหมายให้จัดตั้งขึ้นในราชอาณาจักรมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี และต้องมีใช้
เป็นองค์กรที่แสวงหาผลกำไรหรือดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และองค์กรดังกล่าวต้องลงทะเบียน
ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยต้องแสดงหลักฐานการเป็น
องค์กรภาคใดภาคหนึ่งเพียงภาคเดียว

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดคุณสมบัติขององค์กรทั้ง 5 องค์กรไว้ ดังนี้

1. องค์กรภาควิชาการ ให้หมายความถึง สถาบันการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนที่
จัดการเรียนการสอนในระดับไม่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า
2. องค์กรภาครัฐ หมายความว่าถึง ส่วนของราชการหรือหน่วยงานของรัฐตั้งแต่ระดับ
กรมขึ้นไปหรือเทียบเท่ารัฐวิสาหกิจ และองค์กรอื่นตามที่คณะกรรมการการสรรหากำหนด ยกเว้น
องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรตามข้อ 1)
3. องค์กรภาคเอกชน หมายความว่ารวมถึงองค์กรกลางของกลุ่มอาชีพ เพื่อส่งเสริม
การประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม ด้านพาณิชยกรรม ด้านบริการ ด้านอุตสาหกรรมและด้านอื่น ๆ
ซึ่งไม่แสวงหากำไร และองค์กรอื่นตามที่คณะกรรมการการสรรหากำหนด
4. องค์กรภาควิชาชีพ หมายความว่าถึง องค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในการกำกับควบคุมดูแล
ผู้ประกอบการอาชีพ เพื่อประโยชน์แก่มวลสมาชิก และประโยชน์สาธารณะหรือประชาชนเป็นสำคัญ
และองค์กรอื่นตามที่คณะกรรมการการสรรหากำหนด
5. องค์กรภาคอื่น หมายความว่าถึงองค์กรอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ตามข้อ 1), 2), 3)
และ 4) ที่รวมกันเป็น สมาคม สมาพันธ์ สหภาพ สหกรณ์ มูลนิธิ หรือสถาบัน เพื่อประโยชน์แก่
องค์กรที่เป็นสมาชิก หรือประโยชน์สาธารณะ หรือประชาชน และองค์กรอื่นตามที่คณะกรรมการ
สรรหา กำหนด และองค์กรสาธารณะประโยชน์

นอกเหนือจากองค์กรที่กำหนดไว้แล้วข้างต้น ควรจะเป็นองค์กรที่มีประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ตามอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งมีกฎหมายรับรององค์กรทั้ง 5 นี้ ต้องมาลงทะเบียนพร้อมทั้งเสนอชื่อผู้ที่สมควรได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาต่อคณะกรรมการสรรหาให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับจากวันสรรหาและต้องเป็นองค์กรที่เป็นประโยชน์ ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา กล่าวคือต้องเป็นองค์กรที่มีคุณสมบัติดังนี้ด้วยคือ (มาตรา 127)

(1) โดยต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย หรือ

(2) เป็นนิติบุคคลที่ได้รับการรับรองโดยกฎหมายให้จัดตั้งขึ้นในราชอาณาจักรมา และไม่น้อยกว่าสามปีและ

(3) ต้องมิใช่เป็นองค์กรที่แสวงหาผลกำไร หรือดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

องค์กรที่มีสิทธิเพื่อเสนอชื่อบุคคลเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ต้องลงทะเบียนตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยต้องแสดงหลักฐานการเป็นองค์กรภาคใดภาคหนึ่งเพียงภาคเดียว (มาตรา 127 วรรค 2) และก็มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลที่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกขององค์กร หรือปฏิบัติหน้าที่ หรือได้เคยปฏิบัติหน้าที่ ในองค์กรซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และสมควรได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา องค์กรละหนึ่งคนและให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อชำระค่าธรรมเนียมคนละห้าพันบาท โดยให้ค่าธรรมเนียมนั้นตกเป็นรายได้ของรัฐ ทั้งนี้ บุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรแล้ว จะขอถอนชื่อออกจากการได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภามิได้ (มาตรา 128)

ในเรื่องการชำระค่าธรรมเนียมและรูปแบบรายละเอียดในการเสนอชื่อนั้นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่ง สมาชิกวุฒิสภา พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติให้องค์กรตามมาตรา 127 มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลที่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกขององค์กร หรือปฏิบัติหน้าที่หรือเคยปฏิบัติหน้าที่ในองค์กร ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แลสมควรได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา องค์กรละหนึ่งคน และให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อชำระค่าธรรมเนียมคนละห้าพันบาท โดยให้ค่าธรรมเนียมนั้นตกเป็นรายได้ของรัฐ ทั้งนี้บุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรแล้วจะขอถอนชื่อออกจากการได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภามิได้

การเสนอชื่อบุคคลให้ทำเป็นหนังสือ โดยอย่างน้อยต้องมีประวัติระบุถึงเพศ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และสาขาอาชีพของผู้ได้รับการเสนอชื่อพร้อมทั้งหนังสือยินยอมจากผู้ได้รับการเสนอชื่อ ทั้งนี้ ตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (มาตรา 128)

เรื่องระยะเวลาในการรวบรวมรายชื่อเสนอต่อคณะกรรมการสรรหาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่ง สมาชิกวุฒิสภา

พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งรวบรวมรายชื่อบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อ ตามมาตรา 128 เสนอต่อคณะกรรมการสรรหาภายในห้าวันนับแต่วันสิ้นสุดระยะเวลาการเสนอชื่อ ตามมาตรา 126 (มาตรา 129)

การพิจารณาของคณะกรรมการสรรหาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่ง สมาชิกวุฒิสภา พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาสรรหาบุคคลตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายชื่อผู้เข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาจากคณะกรรมการการเลือกตั้งและผลการพิจารณาสรรหาของคณะกรรมการสรรหาให้ถือเป็นที่สุด มติในการสรรหาต้องลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหาและแจ้งผลการสรรหาไปยังประธานรัฐสภาเพื่อทราบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทำ หน้าที่หน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา (มาตรา 130)

การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาก่อนถึงคราวออกตามวาระพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติในกรณีที่สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาในภาคใดสิ้นสุดลงก่อนถึงคราวออกตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหา โดยให้ภาคนั้นเสนอรายชื่อบุคคลเพื่อรับการสรรหา และให้นำความในมาตรา 129 มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา 131)

ในการยื่นคำร้องคัดค้านพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่ง สมาชิกวุฒิสภา พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติภายหลังมีการประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ถ้าผู้ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกขององค์กรที่เสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา เห็นว่าการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดเป็นไปโดยไม่ถูกต้อง หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก่อนได้รับการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดกระทำการตามมาตรา 238 ของรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกขององค์กรที่เสนอชื่อผู้เข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ยื่นคำร้องคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

เมื่อปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าในการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ผู้ใดได้กระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับการสรรหา หรือได้รับการสรรหาโดยผลของการที่บุคคลใดได้กระทำการลงไปโดยฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินกาสืบสวนสอบสวนโดยพลัน (มาตรา 133)

เรื่องการสืบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งและการวินิจฉัยของศาลฎีกา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนตาม มาตรา 133 วรรคสอง แล้วเห็นว่าการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วย กฎหมายให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้ศาลฎีกาได้สวนและวินิจฉัย ดังต่อไปนี้โดยพลัน

(1) ถ้าเห็นว่าการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาในส่วนใดหรือขั้นตอนใดมิได้เป็นไปโดย สุจริตและเที่ยงธรรม ให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้คณะกรรมการสรรหาคำเนินการสรรหาในส่วนหรือ ขั้นตอนนั้นใหม่ และให้ผู้ที่ได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาในส่วนนั้นหรือขั้นตอนนั้นพ้นจาก สมาชิกภาพนับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำสั่ง

(2) ถ้าเห็นว่าผู้ได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่า พินพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าก่อให้เกิดการกระทำสนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำความดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการ เพื่อระงับการกระทำนั้น และการกระทำดังกล่าวมีผลให้การสรรหามิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นเป็นเวลาห้าปีโดยให้มีผลนับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำสั่ง (มาตรา 134)

เรื่องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของศาลฎีกาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่ง สมาชิกวุฒิสภา พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติใน กรณีที่ศาลฎีกาได้สวนเพื่อวินิจฉัยตามมาตรา 134 ถ้าเห็นว่าผู้ใดกระทำการโดยไม่สุจริตทำให้การ สรรหาไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมเพื่อให้ผู้อื่นได้รับการสรรหาโดยฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ศาลฎีกามีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น และ สมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการสรรหาจากการกระทำดังกล่าวด้วย เว้นแต่สมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นจะพิสูจน์ ได้ว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำนั้น (มาตรา 125)

และในเรื่องโทษของผู้บุคคลที่ไม่มีคุณสมบัติที่จะได้รับการเสนอชื่อยินยอมให้เสนอ ชื่อ และบุคคลที่กระทำการทุจริตในการสรรหาสมาชิก พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่ง สมาชิกวุฒิสภา พุทธศักราช 2550 ได้ บัญญัติผู้ใดรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามที่จะได้รับการเสนอชื่อ เพื่อเข้ารับ การสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ยินยอมให้องค์กรใดเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาดังกล่าว หรือผู้ใด กระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ อันมีผลทำให้การสรรหาสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยไม่สุจริตและ

เที่ยงธรรม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี (มาตรา 161)

ส่วนในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการลงทะเบียนขององค์กรที่มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2554 ไว้ในข้อ 6 ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการลงทะเบียนขององค์กรว่า องค์กรที่ประสงค์จะลงทะเบียนเพื่อเสนอชื่อบุคคลเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาให้ผู้มีอำนาจทำการแทนองค์กรหรือบุคคลที่องค์กรมอบอำนาจให้ทำการแทน โดยแสดงหลักฐานหนังสือมอบอำนาจทำการแทนตามแบบ สสว.6 ยื่นคำขอลงทะเบียนขององค์กรเพื่อเสนอชื่อบุคคลเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาแบบ สสว.1 ภายในวัน เวลา และสถานที่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

องค์กรใดที่ยื่นคำขอลงทะเบียน ให้ระบุขอใช้สิทธิเสนอชื่อบุคคลเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาภาคใดภาคหนึ่งเพียงภาคเดียวพร้อมหลักฐานตามรายการต่อไปนี้

- (1) สำเนาหนังสือสำคัญหรือเอกสารที่แสดงความเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้น
- (2) สำเนาลักษณะที่แสดงถึงวัตถุประสงค์ ข้อบังคับหรือระเบียบขององค์กร
- (3) สำเนาลักษณะซึ่งแสดงถึงการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องขององค์กรไม่น้อยกว่าสามปีนับถึงกำหนดวันสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ได้แก่ รายงานการประชุมหรือรายงานผลการดำเนินงานและรายงานทางการเงิน
- (4) หนังสือที่แสดงว่าเป็นผู้มีอำนาจทำการแทนองค์กร
- (5) สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประชาชนหรือบัตรประจำตัวอื่นซึ่งทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐออกให้ ของผู้มีอำนาจทำการแทนองค์กรหรือเป็นผู้รับมอบอำนาจแล้วแต่กรณี

เอกสารตาม (1) ถึง (5) ให้ผู้มีอำนาจทำการแทนองค์กรหรือเป็นผู้รับมอบอำนาจแล้วแต่กรณี จัดทำเป็นจำนวน 15 ชุด และรับรองสำเนาถูกต้องด้วย

ในข้อ 7 ได้กำหนดให้องค์กรตามข้อ 6 เสนอชื่อบุคคลที่สมควรได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาองค์กรละหนึ่งคนที่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกขององค์กรหรือปฏิบัติหน้าที่หรือเคยปฏิบัติหน้าที่ในองค์กร ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พร้อมทั้งหลักฐานตามรายการดังต่อไปนี้

- (1) หนังสือยินยอมให้เสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามแบบ สสว.2
- (2) สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประชาชนหรือบัตรประจำตัวอื่นซึ่งทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐออกให้ ของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ

(3) สำเนาหลักฐานแสดงวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ

(4) ใบรับรองแพทย์

(5) รูปถ่ายหน้าตรงไม่สวมหมวก ขนาดกว้างประมาณ 8.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 13.5 เซนติเมตร จำนวน 15 รูป และขนาดกว้างประมาณ 4.0 เซนติเมตร ยาวประมาณ 6.0 เซนติเมตร จำนวน 15 รูป

(6) แบบสรุปข้อมูลบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามแบบ สสว.5

(7) หลักฐานที่แสดงถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และสาขาอาชีพตามที่ได้ระบุไว้ในแบบ สสว. 5

(8) รายงานการประชุมขององค์กรซึ่งมีมติให้เสนอชื่อบุคคลเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อตามวรรคหนึ่ง ต้องชำระค่าธรรมเนียมคนละห้าพันบาท

เอกสารตาม (1) (2) (3) (4) (6) (7) และ (8) ให้จัดทำจำนวน 15 ชุด และรับรองสำเนาความถูกต้องจากผู้เป็นเจ้าของด้วย

ในข้อ 8 กำหนดให้จัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อตามข้อ 7 ตามแบบบัญชีรายชื่อบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา (สสว. 3) และแบบสรุปรายละเอียดข้อมูลองค์กรในการเสนอชื่อบุคคลเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา (สสว. 4) แยกเป็นรายการโดยมีรายชื่อบุคคลที่องค์กรเสนอชื่อด้วย มอบให้คณะกรรมการการเลือกตั้งภายในสามวันนับแต่วันสิ้นสุดระยะเวลาการเสนอชื่อ และให้ประกาศไว้ ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย

ในข้อ 9 กำหนดให้จัดส่งบัญชีรายชื่อบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อและชื่อองค์กรและองค์กรที่เสนอชื่อแก่คณะกรรมการสรรหา โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดส่งบัญชีรายชื่อบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อและชื่อองค์กร และแบบสรุปข้อมูลบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อ ตามแบบคำขอลงทะเบียนขององค์กรเพื่อเสนอชื่อบุคคลเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา (สสว. 1) หนังสือยินยอมให้เสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา (สสว. 2) แบบบัญชีรายชื่อบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา (สสว. 3) แบบสรุปรายละเอียดข้อมูลองค์กรในการเสนอชื่อบุคคลเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา (สสว. 4) และแบบสรุปข้อมูลที่ได้รับ การเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา (สสว. 5) พร้อมด้วยสำเนาเอกสารการยื่นคำ

ขอตามข้อ 6 และสำเนาเอกสารการเสนอรายชื่อตามข้อ 7 ส่งให้คณะกรรมการสรรหาภายในห้าวันนับแต่วันสิ้นสุดระยะเวลาการเสนอชื่อ

ในข้อ 10 ได้กำหนดการรับเงินค่าธรรมเนียมของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อผู้ที่สมควรได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

ในข้อ 11 ข้อ 12 กำหนดการประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามแบบ สสว.7 เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ให้จัดทำหนังสือรับรองผู้ได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา เพื่อเป็นหลักฐานให้แก่ผู้ได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามแบบ สสว. 8

3. สรุปกระบวนการ ขั้นตอนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

การสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มีกระบวนการขั้นตอนการสรรหา ดังนี้

3.1 การกำหนดวันสรรหา

เมื่อวาระของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาสิ้นสุดลง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อกำหนดวันสรรหาตามรัฐธรรมนูญมาตราที่ 118 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่ง สมาชิกวุฒิสภา มาตราที่ 126

3.2 ขั้นตอนการสรรหา

3.2.1 คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันลงทะเบียนและคุณสมบัติขององค์กร

คณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อกำหนดวันให้องค์กรต่าง ๆ ในภาควิชาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพและภาคอื่น มาลงทะเบียนพร้อมเสนอชื่อผู้ที่สมควรได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาต่อคณะกรรมการสรรหา ภายใน 15 วันนับจากวันสรรหาตามรัฐธรรมนูญมาตราที่ 114 วรรค 1 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่ง สมาชิกวุฒิสภา มาตราที่ 127

องค์กรที่มีสิทธิลงทะเบียนเพื่อเสนอชื่อบุคคลเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ต้องเป็นองค์กรในภาควิชาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ และภาคอื่นที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา และ

2. ต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายหรือเป็นนิติบุคคลที่ได้รับการรับรองโดยกฎหมายให้จัดตั้งขึ้นในราชอาณาจักรมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี และ

3. ต้องมิใช่เป็นองค์กรที่แสวงหาผลกำไรหรือดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

3.2.2 การยื่นคำขอลงทะเบียนขององค์กรต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

องค์กรใดที่ยื่นคำขอลงทะเบียนให้ระบุขอใช้สิทธิเสนอชื่อบุคคลเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาภาคใดภาคหนึ่งเพียงภาคเดียว ให้ผู้มีอำนาจกระทำการแทนองค์กร หรือผู้ที่ผู้มีอำนาจกระทำการแทนองค์กรมอบหมายให้ทำการแทน ยื่นคำขอลงทะเบียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในวัน เวลา และสถานที่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดพร้อมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ต่อไปนี้

1. สำเนาหนังสือสำคัญหรือเอกสารที่แสดงความเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้น
2. สำเนาหลักฐานที่แสดงถึงวัตถุประสงค์ ข้อบังคับหรือระเบียบขององค์กร
3. สำเนาหลักฐานซึ่งแสดงถึงการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องขององค์กรไม่น้อยกว่าสามปีนับถึงกำหนดวันสรรหาสมาชิกวุฒิสภา
4. หนังสือที่แสดงว่าเป็นผู้มีอำนาจทำการแทนองค์กร
5. สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวอื่นซึ่งทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐออกให้ ของผู้มีอำนาจทำการแทนองค์กรหรือเป็นผู้รับมอบอำนาจ แล้วแต่กรณี
6. เอกสารหลักฐานดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจทำการแทนองค์กรหรือเป็นผู้รับมอบอำนาจแล้วแต่กรณีจัดทำจำนวน 15 ชุด และ รับรองสำเนาความถูกต้องด้วย

3.2.3 หลักฐานของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อ

ให้องค์กรเสนอชื่อบุคคลที่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกขององค์กรหรือปฏิบัติหน้าที่หรือเคยปฏิบัติหน้าที่ในองค์กร ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสมควรได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาองค์กรละหนึ่งคนพร้อมชำระค่าธรรมเนียมของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อห้าพันบาทและหลักฐานดังนี้

1. หนังสือยินยอมให้เสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามแบบ สสว.

2. สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวอื่นซึ่งทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐออกให้ ของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ โดยได้รับการรับรองที่ถูกต้องจากผู้เป็นเจ้าของ

3. สำเนาหลักฐานแสดงวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ

4. ใบรับรองแพทย์

5. รูปถ่ายหน้าตรงไม่สวมหมวก ขนาดกว้างประมาณ 8.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 13.5 เซนติเมตร จำนวน 15 รูป และขนาดกว้างประมาณ 4 เซนติเมตร ยาวประมาณ 6 เซนติเมตร จำนวน 15 รูป

6. แบบสรุปข้อมูลบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามแบบ สสว.5

7. หลักฐานที่แสดงถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และสาขาอาชีพ ตามที่ระบุไว้ในแบบ สสว.5

8. รายงานการประชุมขององค์กรซึ่งมีมติให้เสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

เอกสารหลักฐานดังกล่าว ให้จัดทำจำนวน 15 ชุด (ยกเว้นรูปถ่าย) และรับรองสำเนาความถูกต้องด้วย

3.2.4 คุณสมบัติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ

บุคคลที่จะได้รับการเสนอชื่อต้องมีคุณสมบัติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 115 บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

1. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
2. มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันสมัครรับเลือกตั้งหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ
3. สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
4. ไม่เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

5. ไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือเคยเป็นสมาชิกหรือเคยดำรงตำแหน่งและพ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมืองมาแล้วยังไม่เกินห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ

6. ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่เกินห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ

7. เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา 102 (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (11) (12) (13) หรือ (14) ดังนี้

(1) ดิฉยาเสพตติให้โทษ

(2) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(3) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญมาตรา 100 (1) (2) หรือ (4) คือ

(1) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(2) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(4) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(4) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(5) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(6) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(7) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(8) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง

(9) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(11) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

(12) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(13) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(14) เคยถูกวุฒิสภามีมติตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

8. ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี

3.2.5 การรวบรวมรายชื่อบุคคลผู้สมควรได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาส่งให้คณะกรรมการสรรหา

คณะกรรมการการเลือกตั้ง รวบรวมรายชื่อบุคคลผู้สมควรได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาส่งให้คณะกรรมการสรรหา ภายใน 5 วันนับแต่วันสิ้นสุดระยะเวลาการเสนอชื่อตามรัฐธรรมนูญมาตราที่ 113 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา มาตราที่ 129 ซึ่งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวน 7 คน ดังนี้

1. ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
2. ประธานกรรมการการเลือกตั้ง
3. ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน
4. ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
5. ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
6. ผู้พิพากษาในศาลฎีกาที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามอบหมาย
7. ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด

มอบหมาย

3.3 การพิจารณาสรรหารายชื่อบุคคลผู้สมควรได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

คณะกรรมการสรรหาพิจารณาสรรหารายชื่อบุคคลผู้สมควรได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แล้วส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับรายชื่อผู้เข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญมาตราที่ 114 วรรค 2 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา มาตราที่ 130 และผลการพิจารณาสรรหาให้ถือเป็นที่สุด

3.4 การประกาศผลการสรรหา

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศผลการสรรหาและแจ้งผลไปยังประธานรัฐสภา เพื่อทราบและประกาศผลในราชกิจจานุเบกษาตามตามรัฐธรรมนูญมาตราที่ 117 และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา มาตราที่ 130 วรรค 3

สรุประยะเวลา ในการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาต้องแล้วเสร็จภายใน 60 วันนับตั้งแต่วันที่วาระของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาสิ้นสุดลง

4. การประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาประเภทสรรหาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550

สมาชิกวุฒิสภาสรรหาประเภทสรรหาชุดแรก จำนวน 74 คน คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศรับรองผล เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2551 จากนั้นก็ได้เริ่มปฏิบัติหน้าที่ในฐานะวุฒิสภาร่วมกับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ คือ อำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติเป็นการกลั่นกรองและยับยั้งกฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร และอำนาจในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินในลักษณะทางการเมืองเช่น การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ

อำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรสำคัญ

อำนาจหน้าที่ในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

อำนาจหน้าที่อื่น ๆ กรณีเป็นอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาโดยเฉพาะ เช่น ตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรณีวุฒิสภาประชุมร่วมกับสภาผู้แทนราษฎร เช่น ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติ เป็นต้น และกรณีสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือถูกยุบ เช่น ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม

4.1 การประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาประเภทสรรหาในรอบ 1 ปีแรก

เมื่อพิจารณาผลงานของวุฒิสภานับตั้งแต่วุฒิสภาปัจจุบันได้เริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนมีนาคม ปี พ.ศ. 2551 ถึง วันที่ 30 ธันวาคม 2551 เป็นเวลาในรอบ 1 ปี ได้ปฏิบัติได้ปฏิบัติหน้าที่สรุป ดังนี้⁴³

4.1.1 การประชุมวุฒิสภา จำนวน 24 ครั้ง เป็นการปฏิบัติภารกิจตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด จำแนกเป็น

1) การให้ความเห็นชอบกฎหมาย จำนวน 4 ฉบับ ครบถ้วนตามที่ได้รับการเสนอจากสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน

2) การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ครอบคลุมการพิจารณาญัตติ 16 เรื่อง การตั้งกระทู้ถามซึ่งรัฐบาลตอบแล้ว 30 เรื่อง และการพิจารณารายงานของหน่วยงานและองค์กรอิสระต่าง ๆ 13 เรื่อง

3) การพิจารณาเลือกให้บุคคลดำรงตำแหน่ง จำนวน 8 เรื่อง ซึ่งวุฒิสภาได้พิจารณาแล้วเสร็จ 6 เรื่อง ส่วนอีก 2 เรื่องอยู่ระหว่างรอการพิจารณา

4) การเสนอให้พิจารณาถอดถอนบุคคล จำนวน 15 เรื่อง ครอบคลุมทั้งเรื่องที่ประชาชนเข้าชื่อร้องขอ 6 เรื่อง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้องขอ 3 เรื่อง และสมาชิกวุฒิสภาร้องขอ 6 เรื่อง ซึ่งในปัจจุบันศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้ว 5 เรื่อง

4.1.2 การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานของสมาชิกวุฒิสภา ได้ดำเนินการโครงการสำคัญต่าง ๆ เพื่อช่วยเสริมให้สมาชิกสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ

1) โครงการพัฒนาฐานข้อมูลของวุฒิสภา เพื่อดำเนินการให้มีฐานข้อมูลที่จำเป็นสำหรับสมาชิกวุฒิสภาในการสืบค้นที่ทันสมัย และครอบคลุมทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะฐานข้อมูลด้านกฎหมาย โครงการสร้างระบบเครือข่ายห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์กับห้องสมุดทั้งในและต่างประเทศ

⁴³ คำแถลงผลงานของประธานวุฒิสภาประจำปี 2551 ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ประสพสุข บุญเดช
ค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2553 จาก <http://www.senate.go.th/pdf/report-fre.htm>

2) *โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่วุฒิสภาคุณภาพ* เป็นการจัดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ระหว่างสมาชิกวุฒิสภาในด้านต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ ครอบคลุมประเด็นปัญหาร่วมสมัย และประเด็นที่สมาชิกเห็นความจำเป็น ทั้งเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกเพื่อประโยชน์ในการทำงานร่วมกัน ในปีที่ผ่านมา ได้จัดการสัมมนาไปแล้ว 2 ครั้ง ในหัวข้อเรื่อง คุณภาพระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ กับการเมืองภาคประชาชน และหัวข้อเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวปฏิบัติในการปักปันเขตแดนระหว่างประเทศ ซึ่งทั้งสองเรื่องเป็นประเด็นปัญหาร่วมสมัย และเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างสมาชิก

3) *โครงการวุฒิสภาวิชาการ* เป็นโครงการใหม่ซึ่งประธานวุฒิสภาเห็นว่าการพิจารณาถ้อยแถลงของวุฒิสภา น่าจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากมีคณะกรรมการวิชาการ ซึ่งจะทำหน้าที่ในการจัดหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา รวมทั้งการพัฒนาวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้ตั้งคณะกรรมการวิชาการของวุฒิสภาขึ้นเพื่อดูแลงานด้านวิชาการของวุฒิสภาทั้งระบบ คณะกรรมการวิชาการของวุฒิสภาชุดดังกล่าวจะได้เริ่มปฏิบัติงานในปีต่อไป

4.1.3 *การสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน* ในช่วงปีที่ผ่านมา การเมืองภาคประชาชนมีความตื่นตัวและมีบทบาทอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนจากการเมืองระบบเก่า เข้าสู่การเมืองภาคประชาชนที่ให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานภาครัฐ ซึ่งประชาชนสามารถใช้อำนาจตามบทบาทหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยร่วมจัดการบ้านเมืองเพื่อให้เกิดกิจการบ้านเมืองที่ดี ในระบอบประชาธิปไตย เป็นการสร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมบนพื้นฐานของธรรมาภิบาล จริยธรรม และความยุติธรรม ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ ประชาชนต้องมีความรู้ทางการเมือง และประชาธิปไตยอย่างถูกต้องตามสิทธิและหน้าที่ของตน ภายใต้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภาเห็นความจำเป็นของการสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน จึงได้จัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

1) *โครงการผู้นำนักประชาธิปไตยวุฒิสภา* เป็นการจัดกิจกรรมซึ่งจัดให้แก่กลุ่มผู้นำนักเรียนนักศึกษา และกลุ่มผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป เน้นการให้ความรู้ด้านการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างถูกต้องของประชาชน

2) *โครงการวุฒิสภาสตรีสัญจร* โดยที่ผู้นำสตรีนับว่าเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญอย่างมากที่จะสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในสังคม ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สุขภาพ และความสงบสุข สมาชิกวุฒิสภาสตรีจึงวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อพบปะให้ความรู้แก่กลุ่มผู้นำ

สตรี และแม่บ้านในด้านต่างๆ ที่สำคัญและจำเป็น รวมทั้งความรู้ด้านการเมืองการปกครอง อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็ง ความถูกต้องของการเมืองภาคประชาชน กิจกรรมอันนี้จะเริ่มดำเนินการได้ในต่อไป

4.1.4 การสร้างความเข้มแข็งของการเมืองระหว่างประเทศ ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะความมั่นคงของชาติเกิดขึ้นจากความเข้าใจและสัมพันธภาพที่ดี ความเชื่อถือและความเชื่อมั่น ในระบบรัฐสภามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเชื่อถือ และเชื่อมั่นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในรอบปีที่ผ่านมาวุฒิสภาได้ดำเนินการเพื่อสร้างความเข้มแข็งของการเมืองระหว่างประเทศ ดังนี้

1) การเข้าร่วมประชุมองค์กรรัฐสภาระหว่างประเทศ โดยที่ผู้แทนสมาชิกวุฒิสภา และผู้แทนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะสมาชิกรัฐสภาไทย ได้เข้าร่วมประชุมองค์กรรัฐสภาระหว่างประเทศ จำนวน 10 ครั้ง ครอบคลุม Inter-Parliamentary Union (IPU) Asia-Pacific Parliamentary Union (APPU) และ Asian Inter-Parliamentary Assembly (AIPA)

2) การเยี่ยมเยือนกระชับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภา ผู้บริหาร และผู้แทนวุฒิสภานำคณะสมาชิกวุฒิสภา เยี่ยมเยือนผู้นำรัฐสภาประเทศต่าง ๆ ทั้งประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่น ๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์และการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างรัฐสภา ในช่วงปีที่ผ่านมาได้ดำเนินการไปแล้ว คือประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา นำคณะไปเยือนรัฐสภาต่างประเทศ มี ประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเยอรมัน สหรัฐอเมริกา และแคนาดา รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง นำคณะไปเยือนรัฐสภาประเทศสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศออสเตรเลีย สาธารณรัฐเชค และประเทศฮังการีและรองประธานวุฒิสภา คนที่สอง นำคณะประธานกรรมาธิการไปเยือนรัฐสภาเดนมาร์ก ฟินแลนด์ และนอร์เวย์

4.2 การประเมินผลการการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาประเภทสรรหาใน 1 ปี หลังก่อนหมดวาระ

การปฏิบัติหน้าที่ในวาระแรกรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาล มาตรา 297 ว่า ในวาระเริ่มแรกให้สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหามีวาระสามปีนับแต่วันเริ่มต้นสมาชิกภาพ และมีให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระมาใช้บังคับกับบุคคลดังกล่าวในการสรรหาคราวถัดไปหลังจากสิ้นสุดสมาชิกภาพ ดังนั้นวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาครั้งแรกจึงสิ้นสุดสมาชิกภาพลงในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2554 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 119 (1)

นายประสพสุข บุญเดช ประธานวุฒิสภา กล่าวว่า ตนคิดว่าผลงานของ วุฒิสภาประเภท สรรหา เป็นผลงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ทำให้วุฒิสภาเป็นสภาของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีการ ทำหน้าที่ครอบคลุมทุกอย่างที่มีอำนาจหน้าที่ทำได้ ทั้งการตั้งกระทู้ถาม การตรวจสอบ การเปิดอภิปราย และการถอดถอน หากให้ตนประเมินตนคงให้เกรดบี⁴⁴

เมื่อพิจารณาจากการสรุปผลงานของวุฒิสภา ในรอบปี 2553 โดยท่านประธานวุฒิสภาแถลงว่าวุฒิสภาได้กลั่นกรองกฎหมายทั้งสิ้น 31 ฉบับ โดยไม่มีร่างกฎหมายค้างการพิจารณา และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้ว 26 ฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ 26) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 2) ส่วนด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ได้ตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องรวม 170 กระทู้ ส่วนใหญ่เป็นกระทู้ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน อาทิ การแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร ความเดือดร้อนของประชาชนที่สืบเนื่องจากความขัดแย้งระหว่างสหภาพแรงงานการรถไฟแห่งประเทศไทย กับผู้บริหารการรถไฟแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ ยังพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคล ผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งสำคัญ 3 ตำแหน่ง ประกอบด้วย ประธานศาลปกครองสูงสุด เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเรื่อง นอกจากนี้ ได้ดำเนินกระบวนการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง 2 คน คือ นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ และนายพนม พัทนะ

ทั้งนี้ ในปี 2554 วุฒิสภายังมีภารกิจที่สำคัญหลายเรื่องที่ต้องดำเนินการ อาทิ การดำเนินการให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กทช. และคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. รวมทั้งการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

เมื่อพิจารณาผลงานโดยภาพรวมของวุฒิสภาในรอบ 3 ปีจะเห็นว่าผลด้านนิติบัญญัติ คือ การกลั่นกรอง ขยับกฎหมาย เป็นผลงานที่มีปริมาณมากกว่าผลงานด้านอื่น ๆ เพราะเป็นอำนาจหน้าที่หลักของวุฒิสภาอยู่แล้ว ส่วนอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหาร อำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรสำคัญและอำนาจหน้าที่ในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงนั้น จะมีปรากฏน้อย เป็นเพราะเหตุการณ์ที่วุฒิสภาจะต้องใช้อำนาจหน้าที่ในเรื่องเหล่านี้มีน้อย โดยเฉพาะการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงในปี 2553 วุฒิสภาใช้อำนาจนี้

⁴⁴ ประธานวุฒิสภาประเมินผลการทำงานของส.ว. สรรหา กันเมื่อ 2 ธันวาคม 2553

เพียงแค่ 2 ครั้ง⁴⁵ คือ กรณีถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่งด้วยเหตุสั่ง สันับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสลายการชุมนุมในวันที่ 7 ตุลาคม 2551 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 273 ซึ่งผลการลงมติที่ประชุมมีมติด้วยคะแนนเสียง 76 ต่อ 49 เสียง งดออกเสียง 9 บัตรเสียง 3 คะแนน เสียงถอดถอนไม่ถึง 3 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่เข้าร่วมประชุม จึงถือว่าวุฒิสภามีมติไม่ถอดถอน นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่ง และถือว่ามติของวุฒิสภาถือเป็นที่สุด จะยื่นให้ถอดถอนบุคคลเดิมโดยใช้เหตุเดียวกันอีกมิได้

และกรณีของนายณทล ปัทมะอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศออกจากตำแหน่ง จากกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดในการลงนามในแถลงการณ์ร่วม ไทย-กัมพูชา สันับสนุนให้กัมพูชาขึ้นทะเบียนปราสาทเขาพระวิหารเป็นมรดกโลก ผลปรากฏว่า คะแนนเสียงของสมาชิกวุฒิสภา ถอดถอน 57 เสียง ไม่ถอดถอน 55 เสียง งดออกเสียง 4 เสียง บัตรเสียง 1 ใบ คะแนนเสียงไม่ถึง 3 ใน 5 หรือ 90 เสียงขึ้นไปจากจำนวนวุฒิสภาที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 117 คน จึงถือว่าวุฒิสภามีมติไม่ถอดถอนนายณทล ปัทมะออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

จะเห็นว่ามติในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 274 วรรคแรก ให้ใช้เสียงถอดถอนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มีอยู่ ซึ่งถือว่าค่อนข้างสูง และเพราะความคิดเห็นของวุฒิสภาส่วนหนึ่งเห็นว่าบุคคลทั้งสองได้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ไปแล้วจึงไม่ออกเสียงเพื่อถอดถอนอีก เสียงไม่ถึง 3 ใน 5 ไม่สามารถถอดถอนให้ออกจากตำแหน่งได้

โดยภาพรวมแล้วถือว่าผลงานของวุฒิสภาแบบสรรหาสอบผ่านในระดับดี แต่ไม่ถึงกับดีมาก ดังที่ประธานวุฒิสภาประเมินให้ในระดับ B จึงควรพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น คือด้านนิติบัญญัติควรใช้ความรอบรอบและรวดเร็วในการพิจารณากฎหมายให้มากขึ้น เพราะงานด้านกลั่นกรองกฎหมายและพัฒนากฎหมายให้ทันสมัยนั้นเป็นงานหลักที่มีปริมาณมากกว่าด้านอื่น ๆ ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ต้องมีความเข้มขันในการตรวจสอบเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติและประชาชน ไม่เห็นแก่หน้าและพวกพ้อง หรือฝักฝ่ายใด ด้านการให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรสำคัญก็ควรมีความเป็นกลางยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมให้ความเห็นชอบแต่งตั้งคนดี คนเก่ง และคนมีคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในองค์กรสำคัญต่าง ๆ ได้ ด้านถอดถอนผู้นำระดับสูงก็ไม่ควรเห็นแก่หน้าหรือความสัมพันธ์หรือผลประโยชน์ใด ๆ ผิดก็ว่าไปตามผิด และที่สำคัญ คือ ต้องวางตนให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ ใน

⁴⁵ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2550) *สารวุฒิสภา (ปีที่ 18 ฉบับที่ 4 เมษายน 2550)*

ฐานะวุฒิสภา รักษาความเป็นตัวแทนของปวงชน และผลประโยชน์ของชาติ ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม เกียรติยศ ศักดิ์ศรีของวุฒิสภา เมื่อวุฒิสภาประเภทสรรหาปฏิบัติได้ดังกล่าวนี้อผลการ ประเมินย่อมดีขึ้นอย่างแน่นอน

